

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» щодо удосконалення механізмів формування та реалізації державної політики

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

I. Внести до Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (Відомості Верховної Ради України, 2023 р., № 46, ст. 116) такі зміни:

1. У статті 1:

1) у частині першій:

пункт 1 викласти у такій редакції:

«1) військово-патріотичне виховання – наскрізний виховний процес, спрямований на формування у громадян України мілітарної ідентичності, оборонної свідомості, набуття оборонних компетентностей, готовності до національного спротиву, підвищення суспільної значущості та поваги до військової служби, мотивації до її проходження;»;

у пункті 2 слова «(далі – волонтер)» виключити;

після пункту 11 доповнити пунктами 11¹–11³ такого змісту:

«11¹) когнітивна стійкість – здатність особи, спільноти або суспільства зберігати критичність мислення, автономність суджень, стійкість до маніпуляцій, а також здатність оцінювати й ухвалювати рішення в умовах ворожих когнітивних впливів та відновлювати цю здатність після дезорієнтації, стресу чи цілеспрямованої когнітивної атаки;

11²) локальна ідентичність – стійке усвідомлення особою свого зв'язку з територіальною громадою, її унікальності, ролі та місця в історичному,

культурному, економічному та суспільному розвитку України та зміцненні її єдності, спільних для членів громади цінностей і бачення розвитку України;

11³) мілітарна ідентичність – стійке усвідомлення особою себе як відповідального суб'єкта забезпечення національної безпеки, захисту суспільно-державних (національних) цінностей України та реалізації національних інтересів України;»;

після пункту 12 доповнити пунктом 12¹ такого змісту:

«12¹) оборонна компетентність – сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України;»;

після пункту 14 доповнити пунктом 14¹ такого змісту:

«14¹) соціальна згуртованість – стан українського суспільства, що характеризується відчуттям належності його членів до українського суспільства, взаємною довірою, солідарністю, відповідальною участю та здатністю до спільних дій на основі суспільно-державних (національних) цінностей України, поваги до прав людини та культурного різноманіття;»;

пункт 17 після слова «української» доповнити словом «політичної», а слова «географічним та етносоціальним походженням,» виключити;

після пункту 17 доповнити пунктом 17¹ такого змісту:

«17¹) українська політична нація – інклюзивна, глобальна за своєю структурою спільнота, що об'єднує людей незалежно від їхнього етнічного походження чи місця народження, які усвідомлюють свою належність до України, поділяють спільну культуру та цінності й об'єднані спільним баченням майбутнього України;»;

2) у частині другій:

абзац восьмий після слова «терміни» доповнити словами «„сектор безпеки і оборони“»;»;

доповнити частину новими абзацами такого змісту:

«терміни „Війна за Незалежність України“, „історична антиукраїнська пропаганда“, „рашизм“ – у значеннях, наведених у Законі України „Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу“;

термін „національна меншина (спільнота)“ – у значенні, наведеному в Законі України „Про національні меншини (спільноти) України“».

2. Частину першу статті 3 після слова «спротиву»,» доповнити словами «„Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу“,».

3. У статті 4:

1) у частині першій слова «досягнення єдності в українському суспільстві шляхом подолання суперечностей соціокультурного, мовного, регіонального характеру» замінити словами «зміцнення єдності та соціальної згуртованості українського суспільства, консолідація української політичної нації»;

2) у частині другій:

пункт 2 після слів «до української» доповнити словом «політичної»;

пункт 3 після слова «меншин» доповнити словом «(спільнот)»;

пункт 4 після слова «України» доповнити словами «та формування когнітивної стійкості»;

пункт 6 після слів «(померлих) ветеранів війни» доповнити словами «, а також медичних працівників, поліцейських, рятувальників, журналістів, волонтерів, мирних громадян, які загинули внаслідок збройної агресії Російської Федерації»;

доповнити частину пунктом 8 такого змісту:

«8) створення умов для формування та зміцнення локальної ідентичності громадян як чинника утвердження української національної та громадянської ідентичності.».

4. У статті 5:

1) частину першу доповнити новими абзацами такого змісту:

«Державна політика у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності поширюється на всіх громадян України незалежно від місця їх проживання чи перебування, зокрема громадян України, які проживають за кордоном або на територіях, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією.

Формування та реалізація державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності здійснюються з урахуванням різного досвіду громадян України, пов'язаного з Війною за Незалежність України, тимчасовою окупацією, внутрішнім та зовнішнім переміщенням, проживанням за кордоном та поверненням в Україну.»;

2) у частині другій:

абзац перший після слова «формування» доповнити словами «та реалізації»;

пункт 4 після слів «участі у» доповнити словами «заходах та»;

у пункті 8:

слово «державно-приватного» замінити словом «публічно-приватного»;

після слова «волонтерів» доповнити словами «у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності»;

пункт 9 після слова «протидію» доповнити словами «історичній антиукраїнській пропаганді, рашизму,»;

у пункті 10 слова «формування цілісної системи світоглядних уявлень, принципів та переконань, що базуються на суспільно-державних (національних) цінностях України» замінити словами «узгодженості її завдань, заходів, інструментів та механізмів реалізації»;

пункт 12 після слова «розроблення» доповнити словами «, здійснення заходів»;

пункт 13 після слова «час» доповнити словами «здійснення заходів і».

5. У статті 6:

1) частину першу доповнити новим абзацом такого змісту:

«Під час формування та реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності з огляду на визначений Конституцією України стратегічний курс держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі враховуються цінності, визначені статтею 2 Договору про Європейський Союз.»;

2) у пункті 1 частини третьої слово «справжнього» виключити.

6. У статті 9:

1) у частині другій:

абзац перший після слова «українцями» доповнити словами «та громадянами України, які проживають за кордоном або на територіях, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією»;

пункт 3 викласти у такій редакції:

«3) співпраця із закордонними українцями та підтримання зв'язків із громадянами України, які проживають за кордоном або на територіях, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією.»;

2) у частині третій:

пункт 5 викласти в такій редакції:

«5) залучення громадян України, насамперед дітей та молоді, у тому числі тих, які проживають за кордоном або на територіях, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, до участі в заходах національно-патріотичного спрямування;»;

пункт 7 після слова «формування» доповнити словами «когнітивної стійкості,»;

пункт 8 викласти в такій редакції:

«8) сприяння збереженню і популяризації української мови, культури, а також формуванню та збереженню української національної та громадянської ідентичності серед закордонних українців та громадян України, які проживають за кордоном або на територіях, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією;»;

3) у частині четвертій:

пункт 3 викласти у такій редакції:

«3) популяризація історії України, зокрема боротьби українського народу за самовизначення і творення власної держави, етапів державотворення, Війни за Незалежність України, діяльності борців за незалежність і територіальну цілісність України, українців, досягнення яких увійшли до світової історії, а також внеску корінних народів України та національних меншин (спільнот) України в українське державотворення;»;

доповнити частину пунктом 9 такого змісту:

«9) сприяння формуванню та зміцненню локальної ідентичності громадян як чинника утвердження української національної та громадянської ідентичності.».

7. У статті 10:

1) у частині першій слова «оборонної свідомості» замінити словами «мілітарної ідентичності, оборонної свідомості, набуття оборонних компетентностей», а слова «безпеки та оборони України» замінити словами «безпеки і оборони»;

2) у частині другій:

пункт 1 після слова «формування» доповнити словами «мілітарної ідентичності та»;

після пункту 1 доповнити пунктом 1¹ такого змісту:

«1¹) набуття оборонних компетентностей;»;

у пункті 7 слово «військової» замінити словом «загальновійськової».

8. Частину четверту статті 11 після слова «громадянина» доповнити словами «та сприяти формуванню когнітивної стійкості».

9. У статті 12:

1) в абзаці другому частини першої слово «визначається» замінити словом «визначаються»;

2) у частині другій:

у пункті 9 слово «рівні» замінити словом «рівнях»;

доповнити частину пунктами 23–25 такого змісту:

«23) збільшення частки громадян України, які, за даними соціологічних досліджень, усвідомлюють свою належність до українського суспільства, довіряють іншим його членам та готові до спільних дій;

24) підвищення серед громадян України рівня навичок розпізнавання недостовірної інформації та маніпулятивного інформаційного впливу за даними соціологічних досліджень;

25) збільшення частки громадян України, які, за даними соціологічних досліджень, ідентифікують себе з певною територіальною громадою України та усвідомлюють її місце і роль у розвитку України.».

10. У частині другій статті 13:

пункт 9 викласти у такій редакції:

«9) центральний орган виконавчої влади, що бере участь у забезпеченні формування та реалізує державну політику у сфері медіа, інформаційній та видавничій сфері;»;

доповнити частину пунктами 10–12 такого змісту:

«10) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної єдності України, збереження зв'язку з особами, які виїхали за кордон, та сприяння їх добровільному поверненню в Україну;

11) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну регіональну політику, державну політику з питань тимчасово окупованої території України та у сфері забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб;

12) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері праці, зайнятості населення, трудової міграції, трудових відносин та соціального діалогу.».

11. Частину першу статті 14 доповнити пунктом 15¹ такого змісту:

«15¹) розроблення методичних рекомендацій щодо сприяння формуванню та зміцненню локальної ідентичності громадян як чинника утвердження української національної та громадянської ідентичності;».

12. У статті 15:

1) у пункті 2 частин третьої та четвертої слово «проекту» замінити словом «проектів»;

2) у частині п'ятій:

у пункті 2 слово «проекту» замінити словом «проектів»;

у пункті 3 слово «, популяризації» замінити словами «та популяризація»;

3) у пункті 2 частини сьомої слово «проекту» замінити словом «проектів»;

4) у частині восьмій:

абзац перший викласти у такій редакції:

«8. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що бере участь у забезпеченні формування та реалізує державну політику у сфері медіа, інформаційній та видавничій сфері, у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності належить:»;

у пункті 2 слово «проекту» замінити словом «проектів»;

5) доповнити статтю новими частинами такого змісту:

«9. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної єдності України, збереження зв'язку з особами, які виїхали за кордон, та сприяння їх добровільному поверненню в Україну, у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності належить:

1) участь у розробленні проектів Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності, Державної цільової програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності в частині питань, що належать до його компетенції;

2) участь у формуванні та збереженні української національної та громадянської ідентичності у громадян України, які проживають або перебувають за кордоном України;

3) забезпечення розвитку та зміцнення зв'язків громадян України, які проживають або перебувають за кордоном України, з Україною;

4) інші повноваження, визначені законом.

10. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну регіональну політику, державну політику з питань тимчасово окупованої території України та у сфері забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності належить:

1) участь у розробленні проектів Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності, Державної цільової програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності в частині питань, що належать до його компетенції;

2) участь у розробленні методичних підходів до сприяння формуванню та зміцненню локальної ідентичності громадян як чинника утвердження української національної та громадянської ідентичності та їх реалізації в межах державної регіональної політики;

3) сприяння реалізації прав і свобод громадян України, які проживають або перебувають на тимчасово окупованій території України, у частині, що стосується утвердження української національної та громадянської ідентичності;

4) участь у здійсненні заходів з реінтеграції тимчасово окупованої території України та громадян України, які на ній проживають або проживали, у частині, що стосується утвердження української національної та громадянської ідентичності;

5) сприяння адаптації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб за місцем проживання у частині, що стосується утвердження української національної та громадянської ідентичності;

6) інші повноваження, визначені законом.

11. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері праці, зайнятості населення, трудової міграції, трудових відносин та соціального діалогу, у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності належить:

1) участь у розробленні проектів Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності, Державної цільової програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності в частині питань, що належать до його компетенції;

2) участь у межах компетенції у здійсненні заходів, спрямованих на збереження та розвиток людського капіталу України, зокрема у сфері зайнятості населення, професійного навчання та регулювання трудової міграції громадян України;

3) інші повноваження, визначені законом.».

13. У частині першій статті 16:

1) пункт 2 після слова «ідентичності» доповнити словами «відповідно до повноважень,»;

2) після пункту 7 доповнити пунктом 7¹ такого змісту:

«7¹) сприяння формуванню та зміцненню локальної ідентичності громадян як чинника утвердження української національної та громадянської ідентичності шляхом виявлення, збереження, осмислення та популяризації історичних, культурних, мовних та інших місцевих надбань відповідних територіальних громад, залучення жителів до їх сучасного представлення;».

14. У статті 18:

1) у пункті 4 частини першої слова «на тимчасово окупованій території України» замінити словами «за кордоном або на територіях, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією»;

2) частину другу доповнити пунктом 3¹ такого змісту:

«3¹) сприяють формуванню та зміцненню локальної ідентичності здобувачів освіти як чинника утвердження української національної та громадянської ідентичності шляхом ознайомлення з історією, культурною спадщиною, традиціями та сучасним розвитком відповідних територіальних громад, їх місцем і внеском у розвиток України;».

15. У пункті 5 частини першої статті 19 слова «свою країну» замінити словом «Україну».

16. Частину першу статті 20 доповнити пунктом 5 такого змісту:

«5) сприяння формуванню та зміцненню локальної ідентичності громадян як чинника утвердження української національної та громадянської ідентичності шляхом виявлення, збереження, осмислення та сучасного представлення місцевої історії, культурної спадщини, традицій та інших культурних надбань територіальних громад, їх інтеграції у спільний український культурний простір.».

17. У пункті 1 частини першої статті 21 слово «дотримання» замінити словом «врахування».

18. У статті 22:

1) у частині першій слово «відносяться» замінити словом «належать»;

2) у частині другій:

пункт 2 після слова «фахівцям» доповнити словами «та волонтерам», а слова «та волонтерам» виключити;

пункт 3 викласти в такій редакції:

«3) забезпечення відповідно до напрямів діяльності закладу умов для набуття громадянами громадянських та оборонних компетентностей;».

19. У статті 23:

1) частину першу викласти в такій редакції:

«1. Фахівці і волонтери у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності беруть участь у реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності.»;

2) частину третю після слова «підготовки» доповнити словом «, перепідготовки».

20. Пункт 5 частини третьої статті 24 після слова «підготовці» доповнити словами «, перепідготовці та підвищенні кваліфікації».

21. Частину першу статті 25 доповнити новим абзацом такого змісту:

«Держава забезпечує щорічне бюджетне фінансування реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів у сукупному розмірі не менше 0,05 відсотка прогнозного номінального обсягу валового внутрішнього продукту України на відповідний рік.».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності через три місяці з дня його опублікування, крім:

пункту 21 розділу I цього Закону, який набирає чинності з 1 січня 2028 року;

пункту 2 цього розділу, який набирає чинності з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

2. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня, наступного за днем опублікування цього Закону:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у відповідність із цим Законом.

**Голова
Верховної Ради України**

Руслан СТЕФАНЧУК